

HRVATSKI *glasnik*

XXXIV. godina, 34. broj

22. kolovoza 2024.

cijena 300 Ft

FOTO: STIPAN BALATINAC

Pranje na Dunavu

6. stranica

Državni kampovi na Pagu

4. i 5. stranica

Kamp u Udvaru

7. stranica

Hrvatski dan u Sambotelu

10. i 11. stranica

Carevo novo ruho

Da bi kolektiv dobro funkcionirao, važan je zajednički cilj. Do cilja se ne dolazi koncentrirajući se na razloge zašto se nešto ne može ostvariti, već tražeći rješenja kako da se mogući problemi na putu do cilja riješe.

Kad se pojavi problem, trebamo razmišljati kako ga možemo riješiti jer problem je tu da se riješi, on nije razlog da se odustane. Oni koji problem smatraju dopuštenjem za odustajanje od projekta nikad nisu ni težili njegovu ostvarenju jer ostvarenje naših projekata (koji spadaju u zajedničke ciljeve hrvatske zajednice) podrazumijeva rad, trud, uloženo vrijeme. A takvi imaju jedan drugi cilj: nepomicanje ni malog prsta. Takve slabe karike kolektiva mogu se lako prepoznati već nakon prve izgovorene rečenice, koja glasi: „Problem je to što...” („Az a baj hogy...“). Oni će već unaprijed izložiti kakvi se mogući problemi i poteškoće mogu očekivati iako su ta izlaganja najčešće potpuno neutemeljena. Slabim karikama najveći problem predstavljaju oni koji žele raditi, uložiti trud, vrijeme, ideje jer im time remete njihov mir. Njihovo lebdenje u prostoru i vremenu, njihovo čvrsto ljepilo kojim su se zalijepili za svoju poziciju. Poziciju za koju strepe. Kolektiv ne bi trebao štiti slabe karike, zažmiriti na sve poznate činjenice o kojima se potihom razgovara iz leđa. Jer slabe karike nisu slabiji članovi zajednice kojima je potrebna potpora i zaštita. Oni su članovi kojima zajednički cilj nije važan te time povlače cijeli kolektiv dolje.

Hrvatska zajednica u Mađarskoj puna je dobrih, poticajnih ljudi koji svojim vrijednim radom doprinose očuvanju hrvatske kulture, tradicije, identiteta, pripadnosti... Koji imaju svoje mišljenje i stoje iza njega, ne igraju u rukavicama. To nisu nužno ljudi na utjecajnim pozicijama. Vjerujem da, dok smo njima predvođeni, veliki propusti nisu mogući i da smo na pravom putu.

Kršul

GLASNIKOV TJEDAN

„Time će napokon bila ustrojena i evidencija o hrvatskim državljanima izvan Hrvatske.“

Vlada Republike Hrvatske početkom srpnja u Sabor je uputila Prijedlog Zakona o Središnjem registru stanovništva na prvo čitanje. Nakon usvajanja toga zakona neće postojati potreba za provođenjem popisa stanovništva, a u Registar će se uvesti podatci iz svih postojećih evidencija s punom primjenom od lipnja 2026.

Kako se ističe, novi zakon bit će bolji alat koji će omogućiti hrvatskoj vladi ciljanu i precizno podupiranje građana kojima je pomoć nužna i potrebna. Zakonom će se ustrojiti Središnji registar stanovništva, elektronički vođena službena evidencija, s kojim će se povezati podatci iz zasebnih evidencija i registara – iz državnih matica, upisnika, informacijskih sustava i drugih nadležnih tijela. Vodit će ga Ministarstvo financija, tj. Porezna uprava.

U Registar će se upisivati podatci o hrvatskim državljanima s prebivalištem u Hrvatskoj, strancima koji imaju prebivalište ili boravište u Hrvatskoj te podatci o hrvatskim državljanima s prebivalištem izvan Hrvatske. Time će napokon bila ustrojena i evidencija o hrvatskim državljanima izvan Hrvatske.

Središnji registar stanovništva sadržavat će podatke o broju i prostornom rasporedu stanovnika prema socijalnim, ekonomskim, obrazovnim, migracijskim, stambenim i ostalim obilježjima, podatke o srodstvu i podatke o kućanstvima. Na taj način omogućit će se dostupnost podataka o stanovništvu, srodstvu upisanih osoba te o kućanstvima i njihovim obilježjima na jednom mjestu. Podatci će se upotrebljavati za ostvarivanje socijalnih i drugih prava, provođenje statističkih, društvenih, ekonomskih i drugih istraživanja, obradu

podataka za koju postoji pravna osnova te za učinkovito vođenje upravnih, poreznih i drugih postupaka.

U posebnom dijelu Registar može sadržavati i podatke dobivene na temelju podnesenih dobrovoljnih izvjava o izvanbračnoj zajednici ili neformalnom životnom partnerstvu, o vjeri i materinskom jeziku, nacionalnosti.

Formiranjem Središnjega registra stanovništva prestat će potreba za popisom stanovništva, a prikupljanje i obrada osobnih podataka provodit će se u skladu s propisima koji uređuju zaštitu osobnih podataka. Vodit će se jedinstvena elektronička evidencija rada i evidencija neaktivnih osoba radi lakšeg otkrivanja prekršitelja i suzbijanja određenih pojavnih oblika neprijavljenog rada kao i ubrzavanje provedbe ostavinskih postupaka. Prema podatcima iz Registra moći će se lakše utvrđivati nasljednici. Hrvatski građani u svakom će trenutku moći imati uvid u svoje osobne podatke i tražiti potvrde.

Između ostaloga naglašeno je kako na izborima u Hrvatskoj ima previše glasova i birača jer ne postoje točne brojke i precizne kontrole koje bi to regulirale. Registar stanovništva, obitelji i kućanstava u kojemu bi se objedinili podatci o stanovnicima i njihovoj imovini trebao bi i to promijeniti jer će se svi važni podatci lakše i češće regulirati. Naravno, idealnih podataka nema niti će biti, ali će se Registrom neosporno osigurati bolji uvid i točnost podataka o stanovništvu jer će on povezati podatke iz svih postojećih evidencija. Pomalo zastrašujuće. Popis stanovništva odlazi u povijest. Dolaze novi popisi i registri... Nova era.

Branka Pavić Blažetin

HRVATSKI glasnik

Čitajte i širite Hrvatski glasnik,
tjednik Hrvata u Mađarskoj!

Metodičke radionice za odgojiteljice

U organizaciji Narodnog pedagoškog obrazovnog centra i narodnosne bazične ustanove Hrvatske osnovne škole „Katarina Zrinski“ u Serdahelu je u lipnju održano usavršavanje za odgojiteljice i učiteljice razredne nastave hrvatskih narodnosnih škola pod naslovom „Ostvarenje narodnosnog jezičnog odgoja u dječjim vrtićima“. Usavršavanje na kojem su sudjelovale odgojiteljice i učiteljice iz Pomurja, Gradišća i Budimpešte održala je profesorica s Visoke škole Józsefa Eötvösa u Baji dr. Marija Kanižai, a koordinirao ga je referent za hrvatsku narodnost Tomislav Krekić. Tijekom petosatnog usavršavanja sudionici su mogli isprobati mnoštvo metoda s kojima se vježba komunikacija na hrvatsko-me jeziku u odgoju i obrazovanju.

Profesorica pokazuje razne metode

Dio sudionica ispred serdahelskog dječjeg vrtića

„Budući da su sudionici na prošlogodišnjem usavršavanju bili oduševljeni radionicama, molili su predstavnike pedagoškog centra da po mogućnosti svake godine organiziraju slična usavršavanja. Pedagoški centar nastoji pružiti stručnu pomoć narodnosnim odgojno-obrazovnim ustanovama i raduje se da ima interesa za njegovim programima“, rekao je u pozdravnim riječima Tomislav Krekić, referent za hrvatsku narodnost u pedagoškom centru. Na početku usavršavanja djevojčice iz serdahelskog dječjeg vrtića izvele su narodne dječje igre na kajkavskom dijalektu koje su s njima uvježbale odgojiteljice Eva Hederić i Silvija Krimmel. Profesorica dr. Marija Kanižai, pozdravljajući odgojiteljice i učiteljice, rekla

je da će tijekom usavršavanja predstaviti mnoštvo metoda, igara i pomagala koje i sami mogu upotrijebiti odnosno izraditi u dječjim vrtićima ili školama. U prvom dije-

Ovaj put odgojiteljice u igri

lu programa nedavno diplomirana odgojiteljica Silvija Krimmel predstavila je svoj diplomski rad u kojem je obradila pomurske hrvatske običaje koji se mogu predstaviti djeci i u dječjim vrtićima. Slijedile su radionice, učenje pjesmica, interaktivno prepričavanje priča, igre s bojama, maramama i razgovori o iskustvima, s kakvim se problemima susreću odgojiteljice tijekom hrvatskog odgoja i obrazovanja.

„Odgojiteljice već dugo rade i vidi se da imaju mnogo iskustva. Smatrala sam važnim to da usavršavanje bude kao neki trening, da osim pokazivanja raznih metoda razgovaramo o problemima jer za to često nema vremena. Osim toga pokazala sam neke metode kojima se razvijaju čula i razne sposobnosti djece. Mislim da je bilo vrlo korisno i to da smo razgovarali o problemima, o nedostatku odgojitelja u hrvatskim vrtićima. U tom pogledu smatra se da bi se i same ustanove ili mjesna narodnosna zajednica mogle više brinuti, potražiti mlade i informirati ih o mogućnostima studiranja. Sad je dosta liberalan prijamni sustav, studenti na narodnosnom smjeru imaju mogućnost dobiti i stipendiju, a ako mladi bolje upoznaju to zanimanje, možda bi imali i više volje za ovu profesiju“, rekla je profesorica s bajske visoke škole dr. Marija Kanižai. Odgojiteljice iz Gradišća Kristina Pántos Kovács i Viktorija Jurašič Kolnhofer nisu prvi put sudjelovale na usavršavanju. Bile su vrlo zadovoljne jer su se upoznale s nekim novim metodama koje i one mogu primijeniti u svojoj praksi. Nakon usavršavanja sudionici su posjetili mjesni dječji vrtić i uz ručak nastavili razgovor o struci.

Beta

Drugi turnus državnih kampova na Pagu

Ove godine uspjeli smo ostvariti drugi turnus Državnih kampova hrvatskog jezika i kulture uz ostvarivanje četiriju kampova, od 23. do 29. lipnja.

Ostvareni su kamp Hrvatske škole „M. M. Miloradić“ preko natječaja NTAB-KP-1-2024/1-000052 (Sambotel i Petrovo Selo), kamp Hrvatskog kulturno-prosvjetnog centra „Stipan Blažetin“ preko natječaja NTAB-KP-1-2024/1-000198 (Sambotel, Bizonja, Boršfa, Gornji Četar, Šikloš), kamp Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ preko natječaja NTAB-KP-1-2024/1-000344 (Mohač, Sa-

lanta, Šeljin, Starin) i kamp Kulturnog centra bačkih Hrvata preko natječaja NTAB-KP-1-2023/1-000211 (Baja: Vancaga i Šugovica, Dušnok). Ukupno je u četiri kampa bilo 80 učenika, u svakom 20, a o njima se brinulo sedam nastavnika. Djecu iz gore navedenih naselja pratile su Renáta Novák-Tóth iz bizonjske škole, Katalin Hergovich iz sambotelske, Kinga Keglovics iz petrovošelske, Tünde Balatinacz iz šeljinske, Anita Jandrók Erdélyi iz mohačke, Judit Polyák iz bajske te Estera Bogárdi iz dušnočke.

Tijekom tjedan dana programi su pružili odličnu priliku za korištenje hrvatskog jezika te upoznavanje kulturno-povijesnih vrijednosti okolice na izletima. Uz svakodnevne aktivnosti u malim skupinama upoznali smo znamenitosti Zadra i Paga te posjetili Solanu Nin. Posjet Nacionalnom parku Paklenica bio je uzbudljiv i sadržajan. Svaku večer nudili smo, po izboru, učenje plesa ili sportske aktivnosti. U nadi da ćemo se ponovno sresti sljedeće godine oprostili smo se od našeg ovogodišnjeg kampa.

*Edita Horvath-Pauković
voditeljica turnusa*

NOVI PRIJATELJI

Mi smo iz Gornjeg Četara dvoje prvi puta bili u kampu na Pagu. Jako dobro smo se osjećale. Našle smo nove prijatelje. Naučile smo puno novih riječi. Rado bismo išle i drugi put.

*Hanna Vörös i
Hanna Pezenhoffer, OŠ Gornji Četar*

Prvi kamp bez roditelja

Kad me naša ravnateljica pozvala k sebi, stvarno sam se uplašio. Moje veselje je bilo tim veće što je rekla da mogu sudjelovati u kampu u Pagu. Bio je to moj prvi kamp bez roditelja, i to na moru! Vrijeme je bilo dosta promjenjivo, ali svejedno sam se dobro osjećao. Svaki dan smo imali radionice, išli smo na izlete u Zadar i Pag, ali i Solana je bila vrlo zanimljiva. Nacionalni park Paklenica bio je prava avantura. Nadam se da ću i sljedeće godine moći sudjelovati u kampu.

Botond Kovacs, OŠ MMM Sambotel

POTPORA

Posljednjih pet godina života Hrvatskog obrazovnog centra „Mate Meršić Miloradić“ bilo je sadržajno. Ustanova koja se može pohvaliti bogatim programima i tijekom školske godine već je treću godinu krenula s prijavom za potporu državnog kampa i sadržajno upravljanje programom. Budući da su se cijene malo povećale, ove je godine moglo sudjelovati 20 učenika iz Sambotela i Petrovog Sela u II. kampu HDS-a uz pomoć potpore NTAB-KP-1-2024/1-000052.

Edita Horvath-Pauković

Znatiželja i kreativnost

Prvi put sam provela vrijeme u kampu NTAB-KP-1-2024/1-000344 s djecom iz Baranje i Podravine koja su došla iz Salante, Šeljina, Starina i Mohača. Bilo je sjajno iskustvo upoznati ih, vidjeti koliko su znatiželjni, oduševljeni i kreativni. Rado su sudjelovali u svim programima i nastojali usavršiti svoje znanje hrvatskog jezika. Neki od njih samo na kružoku uče jezik, zato ih moram posebno pohvaliti. Osim svakodnevnih jezičnih vježbi jako su uživali u kupanju i izletima, ali su također aktivno sudjelovali na radionici plesa i sporta. Drago mi je da sam ih upoznala.

Edita Horvath-Pauković

XV. Pranje na Dunavu u Mohaču

U organizaciji Čitaonice mohačkih Šokaca (Šokačkog kera) i u suradnji s gradskim kulturnim udrugama i ustanovama 6. srpnja priređeno je jubilarno 15. pranje na Dunavu. Kulturno-gastronomski manifestacija koja nastoji prikazati nekadašnji mukotrpan ženski rad te način pranja rublja šokačkih Hrvata na Dunavu i ove je godine privukla više stotina sudionika i posjetitelja.

Obnovljeno prije petnaest godina na poticaj Agike (Janje) Kóvári, pranje je u međuvremenu postalo istaknuta gradska kulturno-gastronomski manifestacija koja svake godine pobuđuje veliko zanimanje Mohačana i njihovih gostiju. Među popratnim sadržajima i ove godine bio je kulturni program, druženje uz pjesmu, ples i glazbu te tradicijsku gastronomiju. „Glavni je cilj priredbe da se mohačka tradicija pranja na Dunavu prenese na mlade, pa i na one najmlađe koji su i ove godine bili sudionici pranja na Dunavu“, kazao nam je uz ostalo predsjednik Šokačke čitaonice Stipo Bubreg.

Vrtička i dječja skupina Šokačke čitaonice

Dolazak povorke na Dunav

Mohačka voda nekad je sadržavala puno željeza, pa bi oprano rublje požutjelo. Stoga su mohačke žene prale u puno blažoj dunavskoj vodi. Tako je to bilo još i 50-ih i 60-ih godina prošloga stoljeća. Nažalost, uslijed industrijalizacije 50-ih godina i zagađivanja vode sljedećih desetljeća te izgradnjom vodovoda i pročišćavanjem pitke vode ta je tradicija bila prekinuta i gotovo pala u zaborav. Zahvaljujući Šokačkom keru ona je prije 15 godina obnovljena uz bogat kulturni i gastronomski program. Pranje je danas živo samo u okviru kulturne manifestacije s ciljem prikazivanja tradicije i njezina prenošenja na mlade naraštaje.

Već po tradiciji povorku sudionika od Šokačke čitaonice do Šokačke skele i ove godine predvodili su članovi izvorne folklorne skupine i Šokačkog kera u bijelom ruhu s klupčicama, praćcima, rubljem i dru-

gim spravama. Uz pjesmu i zvuke tambure u tradicijskoj nošnji povorka je na putu do skele dočekana s osvježavajućim napitcima. Na križanju ispred Šokačke skele zaigralo se zajedničko kolo svih sudionika, a tradicijski predmeti (klupčice, praćkovi i rublje) postavljeni su nasred kola. Na Šokačkoj skeli prikazali su pranje rublja na Dunavu onako kako je to nekad bilo.

Kuhala se sarma u zemljanim loncima

Usljedio je prigodno otvorenje, a goste su na hrvatskom i mađarskom jeziku pozdravili predsjednik Šokačke čitaonice Stipo Bubreg i gradonačelnik Mohača Gábor Pávkovics. Oni su između ostalog ukazali na važnost njegovanja i očuvanja tradicije te na bogatstvo grada Mohača zahvaljujući narodnosnim zajednicama koje u njemu žive. U kulturnom programu sudionika nastupile su folklorne skupine Šokačke čitaonice (vrtička, dječja i omladinska), skupina bivših plesača KUD-a „Mohač“ te dječja i odrasla skupina KUD-a „Zora“. Uz izvorne šokačke plesove, igre, pjesme i melodije izveli su i koreografije drugih skupina – bunjevačke, pomurske, podravske, pa i srpske koreografije.

Ovako se pere...

Događanje je obogaćeno raznim zabavnim sadržajima za djecu te kuhanjem sarme na tradicionalan način u zemljanim loncima. Program je završen balom, odnosno plesanicom uz mohački Orkestar „Glasovi“, pa je zabava potrajala do sitnih sati.

S. B.

Udvarski Hrvatski kulturno-jezični kamp 2024.

U organizaciji Hrvatske samouprave Udvara od 1. do 7. srpnja održan je Hrvatski kulturno-jezični kamp 2024. u prostorijama udvarskog Doma kulture. Gotovo tridesetak sudionika s odgajateljima i učiteljima svakoga dana od osam ujutro do četiri sata poslijepodne marljivo je učilo, radilo i zabavljalo se. Kamp je bio potpuno besplatan za sve sudionike, a ostvaren je uz potporu Fonda „Gábor Bethlen“ i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Sudionici kampa

Igre u kolu, predavanja, nizanje perli, uvježbavanje koreografije za nastup posljednjeg dana kampa, sportska natjecanja, vjerske radionice, vježbanje male scene, obilazak sela, likovne radionice... Polaznici kampa bili su iz Udvara i okolnih naselja – Salante, Birjana, Mišljena, Pečuha, uglavnom učenici Hrvatske škole Miroslava Krleže.

Predavanje Nikoline Jozić

odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku Nikolina Jozić. Ona je svakog dana u prijepodnevnim satima imala dvosatna predavanja i radionice s djecom. Rad pedagoga u kampu pomagali su i gimnazijalci pečuške škole Miroslava Krleže Emilija i Olivia Sörös, Mirna Emberović...

Popularne igre u kolu (Igra kolo, Jastuk tanca, Hej, gori lampa) uz ples i pjevanje bile su veoma popularne. Izvrstan doručak, ručak i užina, kao u restoranu, zatim sokovi, a o sladoledu da i ne govorimo.

Polaznici su slušali niz zanimljivih predavanja o poznatim hrvatskim sportašima, podrijetlu i ulozi papira, razvijali su na radionicama finu motoriku s raznim tehnikama, učili hrvatski jezik.

U goste im je došla Dorottya Gogolák, s kojom su uživali u radionici nizanja đerdana. Mnogi su izradili nakit koji su nosili tih dana. Milena mi je s ponosom

pokazala svoje naušnice, drugi narukvice i druge izrađene rukotvorine... Vjeroučiteljica Ágnes Tomola posjetila je kamp i držala vjerske radionice, a vježbao se i igrokaz „Priča repa“. Naravno, kako se trebalo upoznati sa znamenitostima Udvara, obišlo se selo i crkva, spomenik i druge znamenitosti. Nema kampa bez likovnih radionica, pa ni u udvarskom nisu izostale. Zadatak je bio nacrtati svoju razglednicu Udvara. Lutkar Dejan Fajer održao je lutkarsko predavanje Klaunova školica. Djeca vole kvizove te su posebno uživala u završnom kvizu i proglašenju najboljih sudionika kampa.

Puno su se igrale društvene igre, ali se marljivo spremala koreografija za nedjelju, kad je u Udvaru slavljena bučura, Gospa Srpnica. Tad su polaznici kampa nakon svete mise u narodnim nošnjama u dvorištu udvarske crkve pokazali što su sve naučili u kampu.

Branka Pavić Blažetin

Bećarac za Srpnicu

*Ej, Pécsudvard je moje mjesto milo,
To sam mjesto jako zavolio.
Jedan, dva, op-sa-sa!*

*Ej, Marija je Beti dolazila,
Pomagala kad je trudna bila.*

*Ej, pa Srpnicu danas mi slavimo,
Svi se ovdje danas veselimo.
Jedan, dva, op-sa-sa!*

*Oj, pjevati me naučila mati,
Jer bećarac pjevaju Hrvati.
Jedan, dva, op-sa-sa!*

*Aj, imam, Bože, domovine dvije,
U obje se moje srce smije.
Jedan, dva, op-sa-sa!*

Igre na dvorištu

Kako nam je rekao zastupnik Hrvatske samouprave Udvara, odgajatelj i voditelj kampa Perica Balaž, on i zastupnica Ivana Božanović (po struci pedagoginja) s predsjednicom samouprave Martom Barić Rónai osmislili su program ovog devetog kampa koji je održan u organizaciji Hrvatske samouprave Udvara u skladu s dosadašnjom praksom. Ove godine uz posredstvo profesorice Morane Plavac s bajske visoke škole s njima je bila asistentica s Odsjeka za društvene znanosti Fakulteta za

Predstavljanje monografije „Iz riznice hrvatske i europske književne i kulturne baštine“

U povodu 45. obljetnice upisa povijesne jezgre Dubrovnika na UNESCO-ov popis svjetske baštine 30. svibnja u Neprofitnom poduzeću za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ predstavljena je dvojezična hrvatsko-talijanska monografija „Iz riznice hrvatske i europske književne i kulturne baštine: Zbirka Pambianchi – Kramarić“ / „Dal tesoro del patrimonio letterario e culturale croato ed europeo: Collezione Pambianchi – Kramarić“. Na predstavljanju su govorili autorica projekta i monografije dr. sc. Katja Bakija, ravnatelj Doma Marina Držića Nikša Matić te ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin.

Predstavljajući

Autorica dr. sc. Katja Bakija monografiju je opisala kao nisku bisera vrijednih i rijetkih izdanja iz povijesti hrvatske književnosti od XVI. do XX. stoljeća, a predstavljanje je započela citatom akademika Josipa Bratulića: „Sve prolazi i svemu ima vrijeme, ali ostaje trajan spomen pohranjen u knjigama, živim stepenicama povijesti.“ Prisutnima u Croatici zatim je ispričala kako se osjeća privilegirano što je sudjelovala u takvu važnu projektu. Zahvalna je Domu Marina Držića kao nositelju projekta i izdavaču, a svakako i prije svega vlasniku iznimne zbirke – bibliofilu i milanskom odvjetniku Cristianu Pambianchiju. Bez njegova entuzijazma, energije, ljubavi prema hrvatskoj književnosti te zaljubljenosti u vrijedne i rijetke knjige ničega ne bi ni bilo.

Monografija predstavlja naslove iz povijesti hrvatske književnosti i kulture tiskane u razdoblju od XVI. do XX. stoljeća. Riječ je o rijetkim i vrijednim knjigama iz bogate privatne knjižne zbirke Pambianchi

– Kramarić koje su tijekom povijesti Europi i svijetu otkrivala Hrvatsku i hrvatske autore: Ruđera Boškovića, Anselma Bandurija, Nikolu Vitova Gučetića, Marina Getaldića, Benedikta Kotruljevića, Stjepana Gradića, Ignjata Đurđevića, Francesca Mariu Appendinija, Sebastiana Dolcea i brojne druge. Velik dio izdanja predstavljenih u monografiji djela su dubrovačkih autora i naslovi povezani s dubrovačkim temama, a važni su u kontekstu pozicioniranja hrvatske književnosti na europskom kulturnom zemljovidu. Jednako su tako svjedočanstvo mediteranskih kulturnih mostova.

„Monografija uključuje hrvatsku književnost u europskom kontekstu, a posebice talijansko-hrvatske književne i kulturne veze. Ovaj projekt doživljavamo kao duhovni most koji su tijekom stoljeća gradili književnici na obalama zajedničkog mora. Iako smo ponajprije željeli ukazati na položaj hrvatske književnosti u europskom kontekstu, naša je želja da ova monogra-

Dvojezična monografija

fija bude i doprinos promociji zajedničke europske kulturne baštine“, ističe autorica Bakija.

Ravnatelj Doma Marina Držića Nikša Matić objasnio je da je riječ o međunarodnom projektu koji je započeo izložbom „Iz riznice hrvatske i europske književne i kulturne baštine: Zbirka Pambianchi – Kramarić“, koja je 2020. u Dubrovniku, u prostoru

TRENUTAK ZA PJESMU

Je li se ikada, o luzi, gdi vidil

Je li se ikada, o luzi, gdi vidil
pod nebom do sada od ove ljepša vil?
rumeno nje liče priziva sunačce.
O svitla danice, ustav se za mal čas,
vilinear stražice, ter pozri na obraz
od ove, kâ je cvit svih vila na saj svit;
i vi ine svitlosti pozrite za milos
ovozi mladosti jedinu na lipos,
kê ures i dika višnja je prilika.
Eto je blažena, pri kojoj počiva
i voda studena, kom liče umiva,
i ruža, kû nosi, za ures od kosi;
blažena trava i cvit, kî pleše nje stupaj,
blažen se može i rit zeleni dubak taj,
kî sjencu njoj čini u ovoj planini;
blažena i strila, kom Ljubav strilja svih
iz lica nje bila i iz oči ljuvenih;
er tužit slatko jes kroz rajski nje ures;
ma blažen zadosti, komu da dobra čas
nje rajске liposti i rajski nje ures
u slatkoj ljubavi uživat na travi!

Marin Držić

Lazareta, predstavila djela iz privatne zbirke Pambianchi – Kramarić uglednog milanskog odvjetnika i kolekcionara Cristiana Pambianchija. Kao nastavak navedenog projekta u Milanu je 2021. otvorena međunarodna izložba „Marin Držić – hrvatski Shakespeare: iz riznice hrvatske i europske književne i kulturne baštine“ u Nacionalnoj knjižnici Braidense. Ta izložba čuva jedine sačuvane primjerke Držićevih prvotiska iz 1551. godine: „Pjesni Marina Držića ujedno stavljene s mnogim družim lijepim stvarmi“ i „Tirenu“. Izložbu je pratila dvojezična hrvatsko-talijanska monografija „Iz riznice hrvatske i europske književne i kulturne baštine: Zbirka Pambianchi – Kramarić“ / „Dal tesoro del patrimonio letterario e culturale croato ed europeo: Collezione Pambianchi – Kramarić“, koja je nakon Dubrovnika i Milana predstavljena i u Rimu 2023. godine, u Società Dante Alighieri, u organizaciji Hrvatsko-talijanske udruge u Rimu.

Dio nazočnih

Suradnja uvažene profesorice Katje Bakija i Doma Marina Držića intenzivno traje od 2017. godine, u kojoj je obilježeno 450. godina od smrti Marina Držića, te je ona ove godine 2. svibnja primila i Priznanje Doma Marina Držića u susjednoj crkvi Domino, u kojoj je najveći hrvatski komediograf kao svećenik obnašao dužnost rektora. U višegodišnjoj uspješnoj suradnji s Domom Marina Držića koja je uslijedila profesorica Bakija ostvarila je niz projekata koji su doprinijeli istraživanju, interpretaciji, promicanju i recepciji lika i djela Marina Držića. Međunarodni projekti važni su za promociju Marina Držića kao jednog od najvažnijih predstavnika europske renesansne komediografije, jer, prema riječima profesorice Bakija „Držić je Hrvatima ono što je Shakespeare Englezima, Dante Talijanima, Cervantes Španjolcima – najživotniji hrvatski pisac“. A kako bi Držić i dalje ostao najživotniji hrvatski pisac, od iznimne se važnosti pokazao edukativni projekt „Čitajmo Držića“ čija je autorica i jedna od izvoditeljica, sa svojim suradnici-

ma, profesorica Bakija. Projekt se provodi u osnovnim i srednjim školama na dubrovačkom području.

Upravo u situaciji kad se Držićeva prisutnost u školskom kurikulumu smanjuje, a drugi uzurpiraju najvećeg hrvatskog komediografa, Dom Marina Držića i profesorica Katja Bakija približavaju Držića djeci uključujući se u program osnaživanja i institucijskog poticanja čitanja u sustavu

obrazovanja. Rezultati projekta „Čitajmo Držića“ već su vidljivi jer učenici koji su sudjelovali u projektu pokazuju više znanja i motivacije za život i djelo Marina Držića te su spremni na daljnje učenje i čitanje Držića u sklopu školskog programa odnosno izborne lektire.

U planu je izdavanje istoimene monografije na engleskom jeziku.

Kršul

NOVI SVESCI LEKSIKONA PODUNAVSKIH HRVATA

U Subotici su 2. srpnja predstavljene 15. i 16. svezak Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca, samostalna izdanja buduće enciklopedije Hrvata toga područja Vojvodine i južne Mađarske koje periodično izdaje Hrvatsko akademsko društvo (HAD) iz Subotice.

U dva sveska obrađene su natuknice na slovo L i dio slova M u kojima su u nekoliko stotina leksikonskih priloga predstavljene znamenite osobe, mjesta, običaji i događaji važni za život Hrvata s tih prostora.

Urednik Leksikona Slaven Bačić procijenio je da će biti potrebno još toliko izdanja kako bi se dovršila slika o njihovoj povijesti, društvenim i prirodnim pojavama koje su im odredile ili im danas određuju sudbinu.

„Kao polazište za projekt poslužila nam je spoznaja da sami sebe i svoju povijest ne poznajemo dovoljno. A ono što je zapisano uradili su drugi, koji su to činili često subjektivno ili nedovoljno opsežno. Također, činjenica je da se o nama ne zna ni u matičnoj Hrvatskoj“, istaknuo je na predstavljajući Bačić.

U posljednjem, 16. svesku, obrađene su 204 biografije važnih osoba iz prošlosti i sadašnjosti bačkih Hrvata, a najviše je priloga o obiteljima Mamužić, Marcikić, Matarić, Marković i drugih, među kojima su mnoge bile plemićke.

Rad na Leksikonu podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca odvija se u okviru Hrvatskog akademskog društva u Subotici odnosno njegove Sekcije za leksikografiju.

Leksikon izlazi u svescima, jedan do dva godišnje. Od 2004. godine, kad je izišao prvi svezak, pa do danas objavljeno je 16 svezaka u kojima je obrađeno prvih 18 slova abecede (A – M).

U dosadašnjih 16 svezaka Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca na ukupno 2015 stranica objavljena su 2203 članaka koje prati 1276 ilustracija i 147 uputnica.

Potporu izlaženju ovoga sveska Leksikona pružili su Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Ministarstvo kulture i informiranja Republike Srbije, vojvođanska tajništva za kulturu i obrazovanje te Grad Subotica.

Hina

Bogatstvo...

Školarci u Brlobašu davnih godina

HRVATSKI DAN U SAMBOTELU

U subotu 22. lipnja održan je tradicionalni Hrvatski dan u Sambotelu. Manifestacija je započela sa svetom misom u katedrali koju je predvodio vlč. Richard Inzsöl. Na misi su pjevali članovi folklornog društva „Graničari” iz Fileža u Austriji. Lijepo je bilo čuti gradišćansko-hrvatsku riječ u velikoj baroknoj katedrali. Naši su predci već bili na ovome području kad je katedrala sagrađena.

Poslije svete mise svi su uzvanici u malome pohodu otišli na glavni trg, gdje se program nastavio s kulturnom smotrom u velikome šatoru. Goste je pozdravio gosp. Ivan Gugan, predsjednik Hrvatske državne samouprave, zatim gosp. Ferenc Jurasits, predsjednik Hrvatske samouprave u Sambotelu, i gosp. Ákos Németh, savjetnik i izaslanik gradske samouprave. Programu su nazočili gosp. Vince Hergović, predsjednik Društva gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, prof. dr. Károly Gadányi, bivši rektor Sveučilišta zapadne Mađarske u Sambotelu, gosp. Ernő Ágh, predsjednik župnog ureda Salezijanaca crkve Sv. Kvirina u Sambotelu, i gosp. Krisztián Kelemen, zastupnik gradskog vijeća iz kvarta Joskar-Ola.

Na svetoj misi

U šetnji gradom

Mladi tamburaši

Folkloraiši

Gosp. Ferenc Jurasits naglasio je kako je cilj Dana omogućiti ovdje živućim Hrvatima prostor i mogućnost za njegovanje jezika, kulture i običaja. Uz glazbu, pjesmu i ples zainteresiranima se nudi djelić bogate hrvatske kulture u nadi kako će se tako na nadolazeće generacije prenijeti i jezik i kultura koju su njihovi predci čuvali 500 godina i koje i u budućnosti treba sačuvati.

Priredbu su svojom izvedbom obogatili učenici Hrvatskog vrtića i osnovne škole Mate Meršića Miloradića, mješoviti pjevački zbor „Đurđice” iz Sambotela, pjevački zbor „Ljubičica” iz Petrovog Sela, Folklorna skupina „Graničari” iz Fileža u Austriji i Senior plesači iz Sambotela. Veselje je trajalo sve do ponoći uz nazoč-

Sambotelski Hrvati

nost više stotina ljudi. Pinka bend i Koprive zabavljali su publiku, gosti su „tancali i jačili“ dokraja. U srcu grada ovakva priredba svake godine privlači pažnju šire javnosti. Ovom manifestacijom Hrvati u Sambotelu i u okolici pokazali su da još uvijek živi „hrvatska rič“ u zapadnoj Mađarskoj.

Dan je održan u organizaciji Udruge Hrvata grada Sambotela i Hrvatske samouprave Sambotela uz glavno pokroviteljstvo gradonačelnika grada Sambotela te potporu Grada Sambotela, Ureda predsjednika Vlade Mađarske, Fonda „Gábor Bethlen“, Zaklade „Tiszta Formák“.

Katalin Hergovich

Foto: Vladimir Gyula Horvath

MURSKA SOBOTA – 51. Međunarodni kulturno-povijesni simpozij „Mogersdorf“ održan je od 2. do 5. srpnja u Murskoj Soboti u Sloveniji. Na simpoziju je sudjelovao i dr. sc. Šandor Horvat, koji je održao izlaganje „Einschüchterung, Abschreckung, Beschränkung. Staat und Kirche in (West-)Ungarn (1945–1965)“ („Zastrašivanje, odvracanje, ograničavanje. Država i crkva u (zapadnoj) Mađarskoj (1945. – 1965.)“).

FIČEHÁZ – Mjesna i hrvatska samouprava Fičehaza 6. srpnja održale su Dan naselja na kojem se okupilo mnoštvo mještana. Kraj nogometnog igrališta prijateljske družine zajedno su kuhale razne gulaše u kotlićima, za djecu su nuđene razne igraonice, a na pozornici se odvijao kulturni program na kojem je bilo i hrvatskih sadržaja. Nastupila su djeca iz mjesnog dječjeg vrtića te mjesni ženski pjevački zbor, koji na repertoaru ima mnoge hrvatske pjesme. Gostovali su Hrvatski ženski pjevački zbor iz Mlinaraca te Plesna skupina „Regica“, također iz Mlinaraca, sa svojim citerašima. Dan se završio uličnom zabavom.

13. Međunarodni festival čipke u Pagu

Festivalu čipke u Pagu nazočili su predstavnici gradova prijatelja grada Paga, Sigeta i Mišljena, pa tako i gradonačelnik Sigeta i predsjednik Hrvatske samouprave Mišljena Arnold Barić. Festival je otvoren 20. lipnja na glavnom trgu grada Paga i trajao je do 23. lipnja. I ove godine festival je okupio ljubitelje umjetnosti i tradicije pružajući im jedinstvenu priliku da se upoznaju s bogatom poviješću i jedinstvenom ljepotom čipke iz Španjolske, Mađarske, Slovenije, Poljske, Crne Gore i Hrvatske. Uz bogat kulturni, edukativni i zabavni program koji su pripremili organizatori posjetitelji su mogli uživati u festivalskim izložbama zemalja sudionica u prostoru Kneževa dvora i koncertu Klape „Munita“ te Klape HRM „Sv. Juraj“ uz nastup folklornih društava, gradske glazbe Pag, Ženske klape „Peružini“ i KUD-a „Družina“.

Organizirane su radionice za sve koji su željeli naučiti tajne izrade ažura, cijanotipije i filcanja vune, a održan je i početni tečaj za ažure i radionica cijanotipije za djecu te izrada stilizirane čipke od filcane vune, radionica izrade unikatnih torbi transfer-tehnikom. Promovirana je i slikovnica „Legenda o paškoj čipki“.

Branka Pavić Blažetin

PLAJGOR – Odred izviđača zagrebačkih Mađara „Zrínyi Miklós“ bio je na logorovanju u Plajgoru. Tijekom logorovanja na programu su imali izviđačke aktivnosti, igre i učenje narodnih pjesama. Dnevne programe završavali su uz logorsku vatru. Kampiranje je ostvareno u suradnji s Hrvatskom samoupravom Plajgora, a organizaciju je potpisala Katica Hergović. Voditelj kampa Zoltán Szekeres bio je zadovoljan smještajem u Plajgoru u Meršičevoj hiži, gdje se odvijao kamp. Dio programa bio je na dvoru dok su šatori bili u dvorištu. Ukupno 18 osoba sudjelovalo je na kampu od 8. do 14. srpnja, od toga trinaestero djece i petero odraslih.

Sudionici kampa

KUD „Mura“ na izletu

Izlet KUD-a „Mura“ zahvala je i nagrada vodstva Grada Murskog Središća za stotine i stotine sati proba i nastupa. Grad je pokrio sve troškove prijevoza i okrepe na jednodnevnom putovanju. Ove godine folkloriši, tamburaši, zboriši i glumci kao glavno odredište odabrali su Pečuh. KUD „Mura“ inače njeguje prijateljske veze s gradišćanskim Hrvatima u Mađarskoj. Naime, Murško Središće i naselje Narda pobratimljena su naselja, pa su razmjene folkloriša i međusobni posjeti česti. Ovoga puta članovi KUD-a mogli su pobliže upoznati Hrvate u Pečuhu pri čemu im je od pomoći bio predsjednik Hrvatske samouprave Pečuha dr. sc. Stjepan Blažetin.

Prije Pečuha društvo je posjetilo tvrđavu u Sigetu, koju su uz ljubaznost gradonačelnika i kustosice gospođe Ane razgledali besplatno. U razgledavanju Pečuha društvo se kratko susrelo s Mionom Ševčik, savjetnicom generalnoga konzula Republike Hrvatske u Pečuhu.

U Sigetu

Najvažnije vrijednosti i vedute Pečuha umjetnicima je više od dva sata znalački, strpljivo i informativno pokazivao i tu-

Ispred pečuške katedrale

mačio predsjednik Hrvatske samouprave Pečuha dr. sc. Stjepan Blažetin, koji je bez prijašnjega susreta s članovima društva na preporuku bivše generalne konzulice u Pečuhu gospođe Vesne Haluga za naš dolazak potrošio i nekoliko dana koordiniranja i povezivanja.

Nakon Pečuha putnici su zašli i u glavovito mađarsko vinsko odredište Villány.

Zastali su u jednoj od stotinjak vinarija. Kušali su bijela i crvena vina, zaplesali i zapjevali pa u smiraj dana krenuli prema Murskom Središću. Kako ih je i put kućama vodio kraj Sigeta, zastalo se u Parku mađarsko-turskoga prijateljstva kod glasovitih monumentalnih glava našega junaka Nikole Zrinskoga Sigetskog i sultana Sulejmana.

Tekst i foto: Ivan Goričanec

IN MEMORIAM

Draga Anka, Anice!

Tužna vijest o tvojoj smrti toliko mi se činila nevjerojatna i nemoguća da sam pomislila da je riječ o zabuni, o nekom nesporazumu.

Sudbina te je odnijela u Nizozemsku, u Amsterdam, gdje si sa svojom obitelji živjela više od 40 godina. Nikada nisi zaboravila svoj rodni kraj, svoje prijatelje, maternji jezik. Često si dolazila u Vršendu, u „selo na dva brijega“, u rodnu kuću, gdje sam i ja provela nekoliko nezaboravnih dana kada smo bile gimnazijalke. Tog istog ljeta i Ti si uzvratila posjet kod mene u Santovu. Đački život u Budimpešti nama svima je bio pun zanimljivih događanja, mladalačkih doživljaja, ljubavi, strepnji i učenja.

Na maturalne sastanke u našim „zreljim“ godinama rado si dolazila. Uvijek si bila puna života, spremna za šalu, za pjesmu, ples i veselje. A uz to si ostala skromna, dobrodušna i druželjubiva. Nika-

da se nisi tužila ni na zdravlje ni na sudbinu. Već kao gimnazijalka mnoge si očarala svojim lijepim glasom. Nastupila si s narodnim pjesmama, gdje su te na harmonici pratili momci iz razreda. Bili smo ponosni na Tebe, a možda i malo zavidni.

Prošlog ljeta, kada si boravila u Mohaču kod svog brata, javila si mi se telefonom i ja sam Te pozvala kod sebe da se družimo, da se zajedno prisjetimo mladenačkih dana. Obećala si: „Ako sada i ne mogu doći, sljedećeg ljeta ću te sigurno posjetiti.“

Ljeto je, ali umjesto Tebe došla je samo vijest o tvojoj smrti. „Srest ćemo se jednog dana među zvijezdama.“ Neka ti bude laka zemlja, počivaj u miru!

Marija Jelić Baltin

Mala stranica

SVJETSKI DAN FOLKLORA

Folkloriši diljem svijeta 23. kolovoza obilježavaju Svjetski dan folklor. Proglasio ga je UNESCO u znak sjećanja na dan kad je William John Thoms prvi put upotrijebio riječ *folklor* 1846. godine. Riječ *folklor* dolazi iz engleskog jezika, a nastala je stapanjem dviju riječi: *folk* ('narod, puk') i *lore* ('znanje, nauk'). Thoms je pojmom *folklor* označio stvaralaštvo i tradiciju priprostih, neškolovanih ljudi. Folklor danas označava stvaralaštvo utemeljeno na tradiciji neke kulturne zajednice koje pojedinci ili skupine uče i reproduciraju pretežno usmeno, oponašanjem ili na neki drugi način, a njime se izražava kulturni identitet te zajednice. Folklor stoga obuhvaća legende, vjerovanja, tradiciju, pjesme i plesove, običaje, narodne nošnje i

U Serdahelu u šokačkoj nošnji

brojne druge elemente tradicijske kulture. Otac je znanosti koja između ostaloga proučava i folklor Antun Radić, koji je početkom 20. st. narodnu/seljačku kulturu nazvao „kulturom srca“, a gradsku „kulturom uma“. Očuvana folklorna baština Hrvata vrlo je bogata. Danas je folklor „kultura uma i srca“ koja živi i u suvremenom životu podsjećajući na neka minula vremena, ali i ispisujući nove stranice povijesti. Pjesma, ples, raskošne nošnje, kulturna baština, običaji, probe, seminari, nastupi, gostovanja, smotre, putovanja i brojna prijateljstva – sve je to dio folklor i način kojim se izražava lokalni, regionalni i nacionalni identitet naroda ili mjesta. Hrvatska zajednica u Mađarskoj vrlo cijeni folklor, njeguje ga u svim svojim regijama. Folklor je ponos cijele zajednice. Pripadati folklornoj skupini poseban je doživljaj, isprobajte ga! Uključite se u neku hrvatsku folklornu skupinu ako to već niste učinili.

Beta

HOŠIG – virtualni vremeplov

HOŠIG-ovi folkloriši

U školskoj auli HOŠIG-a i 2024. obilježen je Dan državnosti Republike Hrvatske. Toga su dana učenici bili sudionici virtualnog vremeplova. Naime, novinari učenici 1. r. gimnazije Laura Horváth i Nimród Nyilas izvještavali su o povijesnom događaju koji se zbilo 30. svibnja 1990. godine na Trgu bana Jelačića kad se prvi predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman nakon prvih demokratskih izbora obratio puku. U sklopu prigodnog programa plesna skupina „Tamburica“ na pjesmu „Vrijedilo je“ Miroslava Škore izvela je plesnu koreografiju koju je s učenicima uvježbala nastavnica plesa Andrea Bálint. Učenic 5. r. Vilmos Rácz-Szabó kazivao je stihove Dubravka Horvatića „Hrvatski grb“, a potom je gimnazijalka 1. r. Dóra Gohér otpjevala pjesmu Vice Vukova „To je tvoja zemlja“. U nastavku programa u skladu s povijesnim događajima u Zagrebu prvi hrvatski predsjednik Franjo Tuđman, gimnazijalac 3. r. Tomislav Đurić, obratio se publici. U svojem je govoru istaknuo sve zadaće koje stoje pred novom demokratskom vlasti Hrvatske. Zatim su učenice 5. r. Zoe Dimić i Tímea Sivák te učenice 8. r. Lilla Bengyeszkov i Jasminka Tábori otpjevale pjesmu „Croatia, iz duše te ljubim“ Klapa „Intrade“. Pjesmu je s učenicama uvježbala nastavnica Klara Bende-Jenyik. Na kraju programa učenica 5. r. Tímea Sivák recitala je pjesmu „Domovina“ i na kraju su svi nazočni otpjevali hrvatsku himnu. Prigodni program ostvario je Aktiv hrvatskoga jezika i književnosti, a osmislile su ga nastavnice Zorica Kaczeus i Anita Bándy.

Izvor: Facebook – HOŠIG

Pomurski tamburaši i ove godine na Jadranu

Hrvatska samouprava Zalske županije i ove je godine podarila pomurske tamburaše tamburaškim kampom na obalama Jadrana. Petnaestoro mladih tamburaša iz serdahelske Osnovne škole „Katari-na Zrinski“, tamburaških sastava „Mužikaj“ iz Velike Kaniže i „Pomurske žice“ iz Serdahela od 8. do 14. srpnja ljetovalo je u Rijeci uz učenje tambure. Voditeljica kampa bila je predsjednica Hrvatske samouprave Zalske županije Marija Vargović. Radionice sviranja tambure vodili su profesor tambure Bálint Horváth i učiteljica dr. Erika Rac, a jezične i ručne radionice voditeljica kampa učiteljica Marija. Uz glazbene i druge radionice sudionicima je organiziran izlet u svetište Trsat, gdje su svirali crkvene pjesme prije svete mise, a jednu su večer tamburaškom glazbom zabavljali i prolaznike u Rijeci. U velikim vrućinama jedna od najomiljenijih zabava bila je kupanje u moru na riječkim i lovranskim plažama.

Hrvatska samouprava Zalske županije prošle je godine prvi put organizirala kamp u matičnoj domovini za tamburaše iz pomurske regije kako bi tako zahvalila na njihovu cjelogodišnjem radu. Materijalna sredstva nije bilo lako stvoriti ni ove godine, ali je uz dobru volju hrvatskih samouprava uspjelo. Županijska je samouprava preko narodnosnog natječaja za kampove (NEMZ-TAB) dobila novčanu potporu te je uz nju županijska samouprava dodala dosta velik iznos iz svojeg proračuna, a uskočile su u pomoć i hrvatske samouprave iz Mlinaraca, Sumartona i Velike Kaniže te je zajedničkim snagama ostvaren projekt.

Na Trsatu

Jezične radionice

„Prošle su godine naši tamburaši bili vrlo zadovoljni ljetovanjem u Rijeci, odnosno tamburaškim kampom na moru i svakako smo im htjeli i ove godine priuštiti taj doživljaj jer su naši tamburaši ipak vrlo marljivi. Bilo kakvu priredbu da organiziramo u regiji ili ako se radi o državnoj priredbi, oni su tamo. Inače, županijska samouprava sa svojim sredstvima prvenstveno pokušava potpomagati mlade Hrvate kako bi oni više osjećali kamo pripadaju i da bi ubuduće nastavili naš rad. Ovi mladi koji se okupljaju u tamburaškim sastavima ili u plesnim skupinama mnogo doprinose očuvanju i njegovanju naše hrvatske kulture. Ostaju u vezi sa svojom hrvatskom zajednicom, a neki se od njih potrude i naučiti hrvatski jezik, položiti ispit srednjeg stupnja. Mi ih u tomu

moramo poduprijeti”, rekla je predsjednica Hrvatske samouprave Zalske županije Marija Vargović. Tamburaši s učiteljem glazbe Bálintom Horváthom i učiteljicom dr. Erikom Rac svakodnevno su vježbali nove skladbe te učili teoriju glazbe i pjevanje. Na raznim radionicama koje je vodila učiteljica Marija učile su se riječi povezane s morem, priređen je kviz o znamenitostima Hrvatske, oslikavali su se skupljeni kamenčići s raznim motivima, razglednice i drugi predmeti, učile su se i hrvatske molitve te se govorilo i o hrvatskim običajima s kojima su se povezivale neke naučene narodne pjesme. Svima je bio poseban doživljaj svirati na ulicama grada Rijeke, gdje su ih prolaznici nagradili pljeskom.

Beta

KERESTUR – Od 11. do 14. srpnja u tome pomurskom naselju održan je XXVI. Međunarodni susret naselja koji u svojem imenu sadrže riječ „križ“. Na priredbu je stiglo više od 600 sudionika iz 21 naselja koji su četverodnevnu manifestaciju obogatili izvrsnim kulturnim i sportskim programima. Načelnik Kerestura zahvalio je mještanima koji su ogromnu manifestaciju pripremali u zajedništvu kako bi svi pristigli go-

sti osjećali srdačnu dobrodošlicu. Na susretu naselja svečani govor održali su parlamentarni zastupnik Péter Cseresnyés i zamjenik predsjednika Skupštine Zalske županije Csaba Bene te počasni konzul Republike Hrvatske u Velikoj Kaniži dr. Atila Kos. Iz bogata programa može se izdvojiti koncert popularnog hrvatskog benda Mejaši.

Pravni položaj i pravni sustav Kraljevine Ugarske, Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije i Rijeke u dualističkom državnom uređenju

U svečanoj dvorani budimpeštanskog Nacionalnog otvorenog sveučilišta 23. svibnja otvoren je znanstveni skup „Pravni položaj i pravni sustav Kraljevine Ugarske, Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije i Rijeke u dualističkom državnom uređenju“. Skup je okupio hrvatske i mađarske povjesničare i druge znanstvenike, trajao je dva dana (23. i 24. svibnja) i doticao se važnih pitanja višestoljetne povijesti hrvatsko-mađarskih odnosa, pitanja koja su ostala neistražena, opterećena stereotipima te su izvorište su-

Svečano otvaranje skupa

Eötvösa, Pravni fakultet Sveučilišta za javne službenike iz Budimpešte, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatski institut za povijest, a suorganizatori skupa bili su i Zavod za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci s Područnom jedinicom u Puli i Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci. Otvorenju Znanstvenog skupa nazočili su veleposlanik RH u Mađarskoj Mladen Andrić, hrvatski povjesničar Dinko Šokčević, hrvatski povjesničar Ladislav Heka, gradonačelnik Rijeke Marko Filipović i brojni drugi.

Skup je započeo plenarnim izlaganjem sudca Ustavnog suda (Pravni fakultet Sveučilišta za javne službenike, Budimpešta) prof. dr. Attila Horvátha „Najvažnija ustavna načela doktrine Svete krune s posebnim osvrtom na Rijeku“ i izlaganjem prof. dr. Željka Bartulovića s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci koji je izlagao na temu „Državnopravni položaj Rijeke od 1918. do 1947.“. U nastavku prvog dana skupa uslij-

dila je pravna sekcija. Drugi dan znanstvenog skupa bio je rezerviran za povijesnu sekciju, a započeo je predavanjem dr. Dinka Šokčevića (Mađarski institut za povijest) „Riječka krpica: glasan hrvatski odjek, tiha mađarska reakcija“. Dr. Ladislav Heka izlagao je na temu „Hrvatsko-mađarski javnopravni prijemor s posebnim osvrtom na pitanje Rijeke“.

Rijeka je stoljećima bila od interesa za mnoge velike sile te su se tijekom povijesti sklapali razni sporazumi o kojima je ovisila sudbina toga grada. Povijesno je posebno važan upravo hrvatsko-ugarski sporazum kojim je Rijeka došla u ruke Mađara. To je povijesni dokument kojim je Rijeka dodijeljena Mađarskoj pod neobičnim okolnostima, a taj čin u povijesti je poznat kao Riječka krpica. Cilj ovog znanstvenog skupa bio je donijeti detaljniji osvrt na gospodarske karakteristike koje su bile stvarnim razlogom interesa stranih sila za tadašnju Rijeku te prikazati njezin gospodarski život još od početka 18. stoljeća. Skup je trebao dati odgovor na to kako je Pešti bilo moguće dobiti gotovo neposrednu vlast u stotinama kilometara udaljenom gradu kao i razjasniti razloge zbog kojih je do toga došlo.

U organizacijskom odboru bili su prof. dr. Attila Horváth, dr. Gábor Bathó, prof. dr. Attila Badó, dr. habil. Ladislav Heka, prof. dr. sc. Željko Bartulović i dr. sc. Maja Polić.

Kršul

Ugledni gosti

vremenih rasprava. Nakon konferencije u Rijeci ovo je druga konferencija iz ciklusa znanstvenih skupova o hrvatsko-mađarskim odnosima te nastoji odgovoriti na nekoliko prijepornih pitanja iz razdoblja od 18. do 20. stoljeća. Konferencija se održala na hrvatskom i mađarskom jeziku uz simultano prevođenje. Organizatori skupa bili su Pravni fakultet Sveučilišta u Szegedu, Pravni fakultet Sveučilišta Loránd

Hrvatsko kazalište Pečuh na Festivalu JELEN/LÉT

Već sedmu godinu zaredom u budimpeštanskom Narodnom kazalištu održava se narodnosni kazališni festival JELEN/LÉT. Na tom festivalu svake godine sudjeluje i Hrvatsko kazalište Pečuh, koje se ove godine predstavilo s kazališnim komadom Miroslava Krleža „U agoniji“.

Predstava koja je nastala u koprodukciji Kazališta Virovitica i Hrvatskog kazališta Pečuh u režiji Darija Harjačeka 6. lipnja u dvorani „Gobbi Hilda“ odvela je gledatelje na put u prošlost, uvukla ih u svijet klasike. Dramu „U agoniji“ Krleža je napisao prije gotovo 100 godina, ali višeslojni međuljudski odnosi koje je vrsno prezentirao uigrani glumački tim (Irena Tereza Prpić, Igor Golub, Goran Koši, Goran Smoljanović, Vlasta Golub) itekako su aktualni ili, bolje reći, bezvremeni. Glumac Goran Smoljanović u razgovoru nam je ispričao da igra policijskog pristava koji je detektivski raspoložen i pojavljuje se u trećem činu. Inače je treći čin drame „U agoniji“ Krleža dopisao dvadesetak godina nakon što je napisao prvi dio. Kruži priča da je autor uvidio da s drugim činom kazališni komad ne završava jasno.

Ekipa predstave „U agoniji“

Najčešće se u kazalištima uprizoruju prva dva čina te je ova izvedba, koja traje tri sata i uprizoruje sva tri čina, rijetkost.

„U komadu imamo muško-ženski trokut, a unutar njega, prema Krležinim riječima, oni su beskraino iskreni“, ističe Goran Smoljanović.

Kršul • Foto: László Tóth

Dječji kamp u Bremenu

Zajedničko kuhanje

U organizaciji Hrvatske samouprave Bremena i Udruge „Ezüst Szárnyak” u Bremenu je od 1. do 5. srpnja održan dječji kamp hrvatskoga jezika i kulture. Mjesto kampu osigurala je Udruga „Délpont”.

U igri

Kamp je protekao u igri i učenju u prelijepom okruženju. S djecom su radile Ana Ivanović, Tímea Pothorszki Illés, Istvánné Bodrogi, Réka Csibi-Ferencz. Učilo se, pjevalo, crtalo, plesalo, kuhalo, a u osvježenu sudionika kampa najslađa je bila lubenica koju su djeca dobila zahvaljujući Aniti Várad. Sladoled im je osigurala Ildikó Horváth.

EUROPSKE SVEUČILIŠNE IGRE DEBRECIN – MIŠKOLC 2024.

U Debrecinu i Miškolcu od 12. do 24. srpnja održane su 7. Europske sveučilišne igre EUSA 2024. Na tom najvećem europskom sveučilišnom sportskom natjecanju u 17 disciplina sudjelovalo je više od 4500 studenata iz 36 država. Hrvatska vrsta bila je treća najbrojnija (nakon Mađarske i Njemačke) s više od 300 studenata sa Sveučilišta u Zagrebu, Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku, Sveučilišta u Splitu, Sveučilišta u Dubrovniku i Sveučilišta Sjever.

Na svečanosti otvaranja u Areni Miskolc 12. srpnja uz predstavnike domaćina sa Sveučilišta Miškolc i Debrecin i čelnika Sveučilišnog sportskog saveza Mađarske i predsjednika Europskog sveučilišnog sportskog saveza (European University Sports Association – EUSA) Adama Roczeka igre je službeno otvorio mađarski ministar kulture i inovacija Balázs Hankó. Nakon mimohoda svih reprezentacija i njihovih zastava održan je akrobatski plesni program, a nastupio je i budimpeštanski rock-bend.

Svečanom događanju na poziv organizatora nazočio je i veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić sa suradnicima. Susreo se s hrvatskim natjecateljima i s čelnicima Hrvatskoga akademskog sportskog saveza (HASS) – predsjednikom Harisom Pavletićem, ujedno i prvim dopredsjednikom EUSA-a, prvim predsjednikom HASS-a Tonijem Gamulinom, ujedno i koordinatorom pripreme igara EUSA 2028. u Splitu, dopredsjednicom Sanjom Čurković te s članom Izvršnog odbora Svjetske studentske sportske federacije (FISU) Markom Žunićem.

Izvor: mvep.gov.hr/hu

ZALAKAROS – Tamburaški sastav „Stoboš” iz Velike Kaniže sve je popularniji u pomurskom području i među većinskim stanovništvom. Tijekom ljeta razni ugostitelji angažiraju ih za nastupe. Tako su kaniški tamburaši promovirali hrvatsku glazbu među gostima u Toplicama Zalakaros 19. srpnja. Serdahelski mladi tamburaši također su imali mogućnost nastupiti na gradskom šetalištu 26. srpnja.

MOHAČ – Čitaonica mohačkih Šokaca 3. kolovoza priređuje jubilarnu 30. šokačku grahijadu koja će se održati na prostoru ispred zgrade Šokačke čitaonice u u Tánccsicevoj ulici. Grahijada počinje paljenjem vatre u 14 sati i kuhanjem graha u zemljanim loncima. Slijedi prigodno otvorenje u 16, zatim večera u 18 sati. Dan završava balom i pučkom veselicom od 20 sati uz Orkestar „Glasovi”.